
Splendor i wiedza. Biblioteka Królewska Stanisława Augusta (wystawa przełożona)

Termin

- [Wystawy czasowe](#)

Splendor i wiedza. Biblioteka Królewska Stanisława Augusta

~~10 maja – 7 sierpnia 2022 r.~~

Biblioteka Królewska

Oświadczenie w sprawie przesunięcia terminu wystawy:

9 maja 2022 r. w Zamku Królewskim w Warszawie było planowane wyjątkowe wydarzenie – po raz pierwszy po ponad 200 latach księgozbiór Stanisława Augusta miał ponownie wypełnić Bibliotekę Królewską. Przygotowywaną od kilku lat we współpracy z Narodową Biblioteką Ukrainy im. W.I. Wernadskiego w Kijowie wystawę zniweczył rosyjski atak na Ukrainę i trwająca wojna.

Mamy nadzieję, że tę niezwykłą kolekcję będziemy jeszcze mogli gościć w Zamku. Wystawę *Splendor i wiedza. Biblioteka królewska Stanisława Augusta* odkładamy w czasie, ale z niej nie rezygnujemy.

Jeszcze w maju oddamy w Państwa ręce publikacje przygotowywane razem z wystawą. Nakładem zamkowego wydawnictwa Arx Regia ukaże się dwutomowy katalog prezentujący bezcenny księgozbiór Stanisława Augusta oraz zbiór esejów o królewskiej bibliotece. Szczegóły podamy wkrótce.

Zamek Królewski w Warszawie – Muzeum

Po raz pierwszy od ponad dwustu lat w Zamku Królewskim w Warszawie zostanie zaprezentowana część księgozbioru ostatniego króla Polski, który zachowany prawie w całości, znajduje się obecnie w zbiorach Biblioteki Narodowej Ukrainy im. W. I. Wernadskiego w Kijowie. Wystawa podejmie temat historycznej biblioteki królewskiej Stanisława Augusta jako pracowni wyróżniającej się wysokim poziomem warsztatu naukowego i artystycznego. Księgozbiór stanowi jedną z nielicznych dużych kolekcji pozostałych po Stanisławie Augustacie. Na wystawie zostanie pokazanych 100 pozycji bibliograficznych w 120 woluminach, a także monety, mapy, obrazy i inne artefakty. Cennym uzupełnieniem będą królewskie zbiory grafiki i rysunku z drugiego dużego zbioru króla, wypożyczone z Gabinetu Rycin Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, który jest partnerem wystawy.

Wystawa podzielona została na pięć części, które możliwie najpełniej obrazują uniwersalny charakter księgozbioru królewskiego, jego funkcje reprezentacyjne – budujące splendor

władcy, i użytkowe – odnoszące się do upowszechniania wiedzy.

Pierwsza część wystawy zatytułowana *Bibliotheca Regia* wprowadza odbiorcę w świat królewskiej kolekcji książek, ukazując jej walory bibliofilskie, które decydują o wyjątkowości kolekcji, nadając jej rangę królewską. Stanisław August został tutaj przedstawiony jako twórca i właściciel kolekcji składających się na poszczególne działy biblioteki. Osobiste zaangażowanie króla w tworzenie księgozbioru oraz relacje z europejskimi uczonymi i towarzystwami naukowymi stanowią cechę charakterystyczną jego kolekcjonerstwa. W tej części przedstawiono też historię powstania budynku i plany biblioteki, w tym rzadko pokazywane projekty architektoniczne. Dominantą są książki w ozdobnych, wykończonych złotymi ramkami oprawach, ze złotymi królewskimi supereklibrisami, zaprezentowanymi w różnych odmianach. Zobaczyć można także unikalne druki na jedwabiu, rękopisy, inkunabuły oraz po raz pierwszy pokazywane dokumenty rękopiśmienne z Kijowa, w tym książkę wypożyczeń. Uwagę zwracają rzadkie i luksusowe wydawnictwa o różnorodnej tematyce, nabywane do zbiorów.

W drugiej części wystawy, zatytułowanej *Inspiracje artystyczne*, Stanisław August jest przedstawiony jako patron sztuk, który gromadził i udostępniał podręczniki i dzieła teoretyczne z zakresu sztuki, wykorzystywane m. in. w malarni królewskiej, ale też przez samego monarchę. Pokazane również zostaną przykłady powiązania niektórych pozycji z konkretnymi realizacjami. Najciekawsze dzieło tej części ekspozycji to luksusowe wydanie *Eneidy* Wergiliusza, z której cytat jest kluczem do ułożonego przez króla programu ikonograficznego Sali Rycerskiej, jednego z najpiękniejszych wnętrz epoki stanisławowskiej.

W trzeciej części, zatytułowanej *Gabinet starożytności*, prezentujemy zbiory łączące się ze starożytnymi zainteresowaniami Stanisława Augusta. Znajdą się tutaj wydawnictwa poświęcone wykopaliskom, opisujące kolekcje antycznych waz, rzeźb, monet, medali czy gemm. Największy akcent został położony na prezentację unikatowego, dedykowanego królowi rękopisu, zawierającego dokumentację wykopalisk w Velei pod Parmą, oraz zbiór złotych monet antycznych, ukazujących cesarzy rzymskich, pochodzący z dawnych zbiorów królewskich.

Czwarta część wystawy, zatytułowana *Wielkie projekty – zbiory naukowe*, porusza zagadnienie mecenatu naukowego Stanisława Augusta i jego działań wspierających upowszechnianie nauki, czego wyrazem było zgromadzenie w ramach Biblioteki Królewskiej zbiorów naukowych: zespołu przyrządów fizycznych i astronomicznych, modeli urządzeń technicznych, zbioru kartograficznego, a także książek o szeroko rozumianej tematyce naukowej, m.in. traktatów teoretycznych, podręczników czy opisów wynalazków. Do najważniejszych królewskich inicjatyw przedstawionych na wystawie należą utworzenie obserwatorium astronomicznego na Zamku Królewskim w Warszawie oraz idea opracowania nowych map „generalnych” i szczegółowych całego kraju, realizowana przez nadwornego geografa królewskiego Hermana K. Perthéesa. Zaprezentujemy odbitą na jedwabiu *Mapę Polski* Bernarda de Folino z 1770 r. oraz kartę z obserwacji astronomicznych i meteorologicznych dokonywanych przez astronoma królewskiego Jowina Bystrzyckiego, opisującą dokładną pogodę w dniu uchwalenia konstytucji 3 maja 1791 r.

Ostatnia część wystawy poświęcona jest przedstawieniu efektów mecenatu naukowego Stanisława Augusta. Punktem odniesienia będą tutaj medal „Merentibus”, osoby którym go przyznano oraz ich dzieła powstałe z inspiracji króla (np. *Historia Narodu Polskiego*, *Zbiór potrzebniejszych wiadomości*, *Gramatyka dla szkół narodowych*) z uwzględnieniem patronatu nad literaturą w języku polskim, rozwojem języka polskiego i badaniami historycznymi. Prawdziwą gratką dla badaczy ikonografii Stanisława Augusta jest nigdy w Polsce niepokazywany, zamykający wystawę obraz Élisabeth Vigée Le Brun *Stanisław August jako Henryk IV* – jeden z dwóch ostatnich portretów króla.

Wystawa zaprezentuje Stanisława Augusta jako człowieka epoki oświecenia, inicjującego wiele nowych przedsięwzięć z zakresu nauki i sztuki. Pozwoli także lepiej zrozumieć ideę i funkcję Zamku Królewskiego w Warszawie w czasach stanisławowskich i dziś.

Wystawie będą towarzyszyły wydawnictwa, książka z esejami i katalog wystawy, cykl edukacyjny oraz wykłady.

Kuratorzy wystawy: dr Alina Dzieciół, Tomasz Jakubowski, Zamek Królewski w Warszawie

Source URL: <https://zamek-krolewski.pl/node/1300>